

II OSK 396/07 - Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego

LEX nr 471531

Wyrok

Naczelnego Sądu Administracyjnego

z dnia 15 kwietnia 2008 r.

II OSK 396/07

TEZA aktualna

1. Represje określone w art. 2 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 87, poz. 395 ze zm.) zostały związane z posiadaniem obywatelstwa polskiego w okresie podlegania represjom, czyli podstawowe znaczenie ma to, czy ofiara represji w okresie podlegania represjom posiadała obywatelstwo polskie.
2. Nabycie obywatelstwa polskiego następuje z mocy prawa i nie są potrzebne żadne akty władzy publicznej, czyli nabycie przez dziecko obywatelstwa polskiego przez urodzenie jest następstwem obywatelstwa rodziców w dniu urodzenia dziecka. Oznacza to, że nie można przyjąć nawet w sytuacji, kiedy życie i zdrowie człowieka w każdej fazie jego rozwoju stanowi wartość konstytucyjną podlegającą ochronie, iż nasciturus (życie nienarodzone) posiada obywatelstwo polskie.

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia NSA Roman Hauser.

Sędziowie NSA: Maria Czapska-Górnikiewicz, Jerzy Stelmasiak (spr.).

Protokolant: Elżbieta Maik.

Sentencja

Naczelny Sąd Administracyjny po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2008 r. na rozprawie w Izbie Ogólnoadministracyjnej sprawy ze skargi kasacyjnej Jerzego K. od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 18 października 2006 r. sygn. akt IV SA/Gl 607/05 w sprawie ze skargi Jerzego K. na decyzję Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 18 maja 2005 r. w przedmiocie świadczenia pieniężnego z tytułu pracy przymusowej oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie faktyczne

Wyrokiem z dnia 18 października 2006 roku sygn. akt IV SA/GL 607/05 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach oddalił skargę Jerzego K. na decyzję Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób represjonowanych w przedmiocie świadczenia pieniężnego z tytułu pracy przymusowej.

W uzasadnieniu wyroku Sąd pierwszej instancji stwierdził, że skarżący Jerzy K. wnioskiem z

dnia 20 grudnia 2004 r. zwrócił się do Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o przyznanie przedmiotowego świadczenia pieniężnego. W jego treści skarżący podniósł, że w terminie od 12 lutego 1945 roku czyli od dnia urodzenia aż do września 1945 roku przebywał w Lipsku, co było związane z deportowaniem matki do pracy przymusowej, czyli spełnił przesłanki ustawowe pozwalające na uzyskanie przedmiotowego świadczenia. Ponadto stwierdził, że przedłużenie pobytu po zakończeniu wojny spowodowane było jego chorobą. Do wniosku dołączył także pozytywną opinię Stowarzyszenia Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę oraz dowody dokumentujące okres pobytu za granicą.

Następnie, decyzją z dnia 3 marca 2005 r. Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych odmówił uwzględnienia żądania, ponieważ wnioskodawca nie wykazał wymaganego ustawą 6-miesięcznego okresu deportacji do pracy przymusowej. Dlatego na tej podstawie i art. 1 ust. 1, art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 2 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym, orzekł organ jak w osnowie decyzji.

Z kolei we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, Jerzy K. domagał się uchylecia powyższej decyzji i przyznania mu przedmiotowych uprawnień, ponieważ spełnił ustawowe przesłanki pozwalające na uwzględnienie żądania.

Następnie, zaskarżoną decyzją na podstawie art. 2 pkt 2 lit. a, art. 3 ust. 1, art. 4 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym oraz art. 127 § 3 i art. 138 pkt 1 k.p.a., organ administracyjny utrzymał w mocy własną decyzję z dnia 3 marca 2005 r. W uzasadnieniu stwierdził, że odwołujący urodził się w Niemczech - w Lipsku - dokąd deportowano jego matkę, lecz nie przebywał tam w warunkach wywiezienia do pracy przymusowej przez wymagany okres 6 miesięcy.

Zdaniem organu, można mu bowiem zaliczyć wyłącznie czas od urodzenia, tj. od 12 lutego 1945 r. do dnia wyzwolenia Lipska, tj. do 19 kwietnia 1945 r.

W skardze do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego Jerzy K. domagał się uchylecia zaskarżonej decyzji. W treści skargi stwierdził, że nie miał żadnego wpływu na fakt i długość deportacji. Dlatego też jego zdaniem, dziecko nawet urodzone za granicą, nie powinno być inaczej traktowane niż osoba dorosła wywieziona do pracy przymusowej. Ponadto w dalszych pismach procesowych podniósł doznane krzywdy w okresie wojennym oraz stwierdził, że przedłużenie okresu pobytu za granicą poza datę zakończenia działań wojennych spowodowane było koniecznością wykonywania pracy na rozkaz władz alianckich i krytycznym stanem jego zdrowia.

W odpowiedzi na skargę Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych podtrzymał swoje stanowisko i wniósł o jej oddalenie.

Dopuszczone do udziału w postępowaniu Stowarzyszenie Urodzonych w Niewoli Niemieckiej we Włocławku przychyliło się do skargi. W szczególności podniosło zarzut nieprawidłowego ustalenia okresu przebywania skarżącego podczas deportacji, gdyż w jego ocenie okres ten należy liczyć od poczęcia skarżącego, ponieważ dziecko jest człowiekiem już w fazie prenatalnej, co wynika z poglądów doktryny i judykatury.

Rozpatrując skargę, Sąd pierwszej instancji orzekł, iż jest ona niezasadna, ponieważ zaskarżona decyzja nie narusza przepisów prawa materialnego jak i prawa procesowego. W szczególności Sąd orzekł, że w świetle art. 2 cyt. ustawy z dnia 31 maja 1996 r. tego

rodzaju świadczenie pieniężne przysługuje tylko tym osobom, które w okresie podlegania represjom określonym w tejże ustawie były obywatelami polskimi i są nimi obecnie oraz posiadają stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz spełniają inne jeszcze wymogi w nim określone. Wynika to z tego, że w świetle art. 2 pkt 2 lit. a cyt. ustawy represją jest deportacja (wywiezienie) do pracy przymusowej na okres co najmniej 6 miesięcy z terytorium państwa polskiego, w jego granicach sprzed dnia 1 września 1939 r. na terytorium III Rzeszy i terenów przez nią okupowanych w okresie wojny w latach 1939-1945. Ponadto, chociaż skarżący nie wykonywał pracy przymusowej i nie został wywieziony w tym celu poza granice Polski w 1945 r., gdyż na terytorium okupowanym w czasie wojny został poczęty i urodził się po wywiezieniu matki, to jednak, zdaniem Sądu, dziecko urodzone w miejscu wykonywania przez matkę pracy przymusowej w wyniku deportacji jej w tym celu poza granice Polski, pod kątem rozpatrywanych w tej sprawie uprawnień usytuowane jest na równi z matką. W tym zakresie jest to zgodne z linią orzecznictwa np. wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 sierpnia 2004 r. sygn. akt OSK 135/04 (ONSAiWSA z 2005 r. Nr 1, poz. 15).

Natomiast w stanie faktycznym tej sprawy, rodzice skarżącego zostali wywiezieni do pracy przymusowej na terytorium III Rzeszy poza granice państwa polskiego w 1942 roku, zaś skarżący urodził się tamże w dniu 12 lutego 1945 r. Natomiast sporny jest wyłącznie okres, jaki można zaliczyć skarżącemu jako okres uprawniający do nabycia przedmiotowych uprawnień, gdyż art. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniu pieniężnym wymaga co najmniej 6 miesięcy pobytu w takich warunkach. Zdaniem Sądu I instancji najdalszą datą końcową - obiektywną owego okresu jest dzień zakończenia działań wojennych, czyli 8 maja 1945 r., ponieważ nie można zgodzić się z twierdzeniami, wedle których można także uwzględnić dalsze miesiące. Oznacza to, że do rozważenia pozostaje kwestia możliwości zaliczenia skarżącemu do okresu deportacji okresu sprzed jego urodzenia, czyli okresu od jego poczęcia, gdyż do tego sprowadza się ostatecznie istota sporu występującego w sprawie. Należy stwierdzić, orzekł Sąd pierwszej instancji, że polskie ustawodawstwo inaczej traktuje osoby fizyczne narodzone i nienarodzone, nawet już poczęte. Ta ostatnia istota nie jest generalnie traktowana jako podmiot praw i obowiązków, poza sytuacjami wyraźnie unormowanymi oraz zasadniczo pod warunkiem, że dziecko poczęte urodzi się żywe. Z kolei - art. 8 § 1 kodeksu cywilnego wprowadza generalną zasadę, że każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną, a więc jest podmiotem praw i obowiązków dopiero od tego zdarzenia. Natomiast będący w obrocie prawnym od dnia 16 marca 1993 r. do dnia 3 stycznia 1997 r. przepis art. 8 § 2 kodeksu cywilnego, przyznający zdolność prawną dziecku poczętemu, z zastrzeżeniem nabycia praw i zobowiązań majątkowych pod warunkiem żywego urodzenia, nie został po uchyleniu zastąpiony innym unormowaniem. Z tych względów, od tej daty możliwość warunkowego stania się podmiotem praw i obowiązków przez dziecko poczęte jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy wynika wprost z obowiązujących przepisów (tak orzekł Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku w motywach wyroku z dnia 27 października 2005 r. sygn. akt II SA/Bk 503/05, LEX nr 173719). Ponadto, powyższy Sąd zajął stanowisko, odmawiające wliczenia do okresu represji okresu prenatalnego, które Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela. Wynika to z tego także, iż wspomnianej

regulacji brak jest wśród przepisów ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78 ze zm.). Ponadto trudno ją skonstruować zwłaszcza z brzmienia ogólnych jej przepisów np. art. 1 ustanawiającego ochronę życia, również w fazie prenatalnej, jeżeli nie są to wyjątki unormowane przez ustawodawcę (np. art. 446¹ k.c. czy też art. 927 § 2 k.c.). Sąd pierwszej instancji orzekł także, że Jerzy K. nie spełnił nie tylko przesłanki okresu pozostawania na deportacji określonego w art. 2 pkt 2, ale również przesłanki obywatelstwa polskiego w świetle art. 1 ust. 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym. Wynika to z tej przyczyny, iż nasciturusowi nie służy przymiot obywatela w sensie prawnym, gdyż nie jest w tej fazie osobą, której prawo go przyznaje. Ponadto nie zachodzi nawet tu warunkowe nabycie obywatelstwa, gdyż wniosek taki nie miałby podstawy prawnej. Przepis art. 4 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (t.j. Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 ze zm.) stanowi bowiem, że dziecko nabywa obywatelstwo polskie przez urodzenie, spełniając dalsze jeszcze wymienione w nim, albo w następnych przepisach wymogi. Stąd, dopiero z dniem urodzenia się dziecka można mówić czy ma ono obywatelstwo polskie, czyli zdaniem Sądu wojewódzkiego nie można uznać za obywatela polskiego dziecka w fazie prenatalnej, niezależnie od tego czy rodzi się ono żywe.

Ponadto, dodał Sąd pierwszej instancji, z uchwały składu siedmiu sędziów NSA z 12 października 1998 r. OPS 5/98, ONSA 1999, Nr 1, poz. 1 wynika także iż art. 2 cyt. ustawy z dnia 31 maja 1996 r. nie narusza konstytucyjnych zasad państwa prawa jak i zasady równości wobec prawa. Wynika to też z tego, iż zróżnicowanie grupy osób uprawnionych do świadczeń i osób, którym te świadczenia nie przysługują uzależnione zostały od stopnia represji, czyli osobom znajdującym się w takiej samej sytuacji faktycznej przysługują takie same świadczenia. Z tych względów Sąd wojewódzki orzekł, że okres prenatalny dziecka urodzonego przez matkę wywiezioną do pracy przymusowej z terytorium państwa polskiego, w jego granicach sprzed 1 września 1939 r., na terytorium III Rzeszy w latach 1939-1945 w rozumieniu art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 87, poz. 395 ze zm.) nie podlega wliczeniu do 6-miesięcznego okresu deportacji określonego w tym przepisie, warunkującego uznanie deportacji do pracy przymusowej za represję.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł Jerzy K. działający przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżając powyższy wyrok w całości i wnosząc o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm. Ponadto wystąpił o "zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz skarżącego świadczenia pieniężnego w kwocie 108,19 zł miesięcznie".

W skardze kasacyjnej pełnomocnik skarżącego podniósł cztery podstawowe zarzuty naruszenia prawa materialnego przez zaskarżony wyrok.

Po pierwsze, art. 2 ust. 1 i 2 lit. a oraz art. 7 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich z powodu ich błędnej wykładni polegającej na przyjęciu, iż skarżący nie spełnił przesłanek z cyt. ustawy i nie jest uprawniony do otrzymania danego świadczenia. Ponadto podniósł

zarzut niewłaściwego zastosowania polegającego na przyjęciu, iż art. 7 tejże ustawy nie ma zastosowania w niniejszej sprawie i nie można posiłkowo stosować ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Po drugie, art. 446¹ k.c. przez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu przez Sąd, iż okres prenatalny nie może być zaliczony do okresu represji i przebywania przez skarżącego na robotach przymusowych.

Po trzecie, art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka oraz art. 1 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży przez ich nie zastosowanie polegające na przyjęciu, iż okres prenatalny nie może być zaliczony do okresu represji i przebywania przez skarżącego na robotach przymusowych.

Po czwarte, art. 2 i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyrażające się w nierównym traktowaniu osób będących ofiarami represji wojennych i powojennych w świetle ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach, z osobami deportowanymi do pracy przymusowej określonymi w ustawie z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich. Dotyczyć to miało w szczególności przyjęcia, że status prawny nasciturusa może być odmiennie traktowany w odniesieniu do różnych instytucji prawnych.

Jednocześnie, pismem z dnia 26 stycznia 2007 r. Śląski Oddział Terenowy Stowarzyszenia Urodzonych w Niewoli Niemieckiej jako uczestnik postępowania poparł skargę kasacyjną.

Uzasadnienie prawne

Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje:

W myśl art. 174 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2002 r. Nr 153 poz. 1270 ze zm.) - dalej zwanej p.p.s.a. - skargę kasacyjną można oprzeć na następujących podstawach:

- 1) naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie;
- 2) naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Podkreślić przy tym trzeba, iż Naczelny Sąd Administracyjny jest związany podstawami skargi kasacyjnej, bowiem według art. 183 § 1 p.p.s.a. rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej, biorąc z urzędu pod rozważenie jedynie nieważność postępowania. Jeśli zatem nie wystąpiły przesłanki nieważności postępowania wymienione w art. 183 § 2 p.p.s.a., (a w rozpoznawanej sprawie przesłanek tych brak) to Sąd związany jest granicami skargi kasacyjnej. Oznacza to, że Sąd nie jest uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów skargi kasacyjnej, a upoważniony jest do oceny zaskarżonego orzeczenia wyłącznie w granicach przedstawionych we wniesionej skardze kasacyjnej, Oceniając we wskazanych wyżej granicach zasadność wniesionej skargi kasacyjnej w przedmiotowej sprawie, trzeba stwierdzić, że zarzuty nie są zasadne. Wynika to z następujących przesłanek.

Po pierwsze, prawidłowo orzekł Sąd Wojewódzki - co wynika także z wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 sierpnia 2004 r., sygn. akt OSK 135/04 (ONSAiWSA z 2005 r. Nr 1, poz. 15), że o deportacji w rozumieniu ustawy o świadczeniu pieniężnym można mówić w stosunku do dziecka zarówno wtedy, gdy zostało ono wywiezione wraz z rodzicami na roboty przymusowe, jak i gdy wywieziona na roboty przymusowe kobieta urodzi dziecko w miejscu wykonywania tych robót.

Oznacza to, że prawidłowo Sąd pierwszej instancji orzekł, że przesłanką oddalenia skargi nie była okoliczność faktyczna, iż skarżący Jerzy K. urodził się podczas wykonywania pracy przymusowej przez deportowaną matkę lecz to, że nie był ofiarą represji przez ustawowo wymagany okres co najmniej 6 miesięcy. Wynika to z tego, iż w świetle art. 1 ust. 1 cyt. ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługuje ono osobie jeżeli w okresie podlegania represjom była obywatelką polską, Oznacza to, że okres poprzedzający urodzenie się skarżącego (okres prenatalny) nie jest okresem podlegania represjom, ponieważ dziecko poczęte (nasciturus) nie posiada obywatelstwa polskiego. Z tych względów, skarżący nie był ofiarą represji określonej w art. 2 pkt 2 lit. a cyt. ustawy o świadczeniu pieniężnym, gdyż okres podlegania represji (od dnia urodzenia do dnia wyzwolenia miejscowości, w której przebywał z matką) był krótszy niż 6 miesięcy. Natomiast podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty dotyczą w istocie rzeczy kwestii, czy dziecko urodzone w okresie deportacji matki do pracy przymusowej jest osobą podlegającą represji, określonej w art. 2 pkt 2 lit. a ustawy o świadczeniu pieniężnym bez względu na to, przez jaki okres przebywało na deportacji od dnia urodzenia.

Po drugie, należy uwypuklić różnice w unormowaniach ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.) oraz ustawy o świadczeniu pieniężnym, gdyż ustawa o kombatantach nie wiąże co do zasady pojęcia osoby podlegającej represjom, określonym w tej ustawie, z posiadaniem obywatelstwa polskiego w okresie podlegania represjom. Z kolei art. 1 ust. 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym stanowi, iż świadczenie pieniężne przysługuje osobom, które w okresie podlegania represjom określonym w ustawie były obywatelkami polskimi. Oznacza to, że represje określone w art. 2 ustawy o świadczeniu pieniężnym zostały związane z posiadaniem obywatelstwa polskiego w okresie podlegania represjom, czyli podstawowe znaczenie ma to, czy ofiara represji w okresie podlegania represjom posiadała obywatelstwo polskie.

Po trzecie, w przedmiotowym okresie kiedy skarżący był razem z matką na robotach przymusowych obowiązywała ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 7, poz. 44 ze zm.), zaś w świetle art. 4 tej ustawy obywatelstwo polskie nabywało się przez urodzenie lub na skutek późniejszych zdarzeń. Nabycie obywatelstwa polskiego przez urodzenie było związane z nabyciem obywatelstwa ojca albo matki (art. 5). Dlatego też to, czy dziecko nabeździe obywatelstwo polskie przez urodzenie zależało od tego, czy ojciec albo matka dziecka w chwili jego urodzenia posiadali obywatelstwo polskie. Nabycie obywatelstwa polskiego przez urodzenie następowało więc z mocy prawa z dniem urodzenia dziecka, jeżeli w dniu urodzenia dziecka ojciec albo matka posiadali obywatelstwo polskie, czyli nabycie i posiadanie obywatelstwa polskiego nie odnosiło się do osoby przed jej urodzeniem. Ponadto, obywatelstwo jest trwałym węzłem prawnym, łączącym osobę

fizyczną z państwem, czyli oznacza prawną przynależność do określonego państwa, a więc wynikają z niego wzajemne prawa i obowiązki takiej osoby i państwa. Ponadto, powyższe prawa i obowiązki stanowią materialnoprawną treść obywatelstwa i są ustalane przez państwo. Natomiast ustawy o obywatelstwie polskim: z dnia 20 stycznia 1920 r., z dnia 8 stycznia 1951 r. (Dz. U. Nr 4, poz. 25 ze zm.) i z dnia 15 lutego 1962 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 ze zm.) ustalają oczywiście jako podstawowy tytuł nabycia obywatelstwa polskiego urodzenie się z rodziców obywateli polskich, zaś kluczowe znaczenie przy tej formie uzyskania obywatelstwa ma dzień urodzenia się dziecka i z tym dniem dziecko uzyskuje obywatelstwo. Nabycie obywatelstwa polskiego następuje z mocy prawa i nie są potrzebne żadne akty władzy publicznej, czyli nabycie przez dziecko obywatelstwa polskiego przez urodzenie jest następstwem obywatelstwa rodziców w dniu urodzenia dziecka. Oznacza to, że nie można przyjąć nawet w sytuacji, kiedy życie i zdrowie człowieka w każdej fazie jego rozwoju stanowi wartość konstytucyjną podlegającą ochronie, iż nasciturus (życie nienarodzone) posiada obywatelstwo polskie. Z kolei, nawet Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526) zapewnia dziecku prawo do określenia przynależności państwowej (obywatelstwa) dopiero po urodzeniu. Dlatego też brak obywatelstwa jakiegokolwiek państwa uznaje się za stan niekorzystny dla człowieka. Ponadto art. 7 ust. 1 i 2 Konwencji o prawach dziecka, zobowiązuje państwo do zapewnienia takich rozwiązań w prawie wewnętrznym, aby każde dziecko uzyskało obywatelstwo od dnia urodzenia. Po czwarte, Naczelny Sąd Administracyjny w składzie orzekającym w tej sprawie, podziela stanowisko zawarte w uzasadnieniu uchwały siedmiu sędziów NSA z dnia 12 października 1998 r. OPS 5/98 (ONSA z 1999 r. z. 1, poz. 1), że przyznanie uprawnień do świadczenia, z cyt. ustawy o świadczeniu pieniężnym, tylko określonej grupie osób represjonowanych nie narusza konstytucyjnej zasady państwa prawnego i zasady równości wobec prawa, jeżeli przyjęte kryteria są merytorycznie uzasadnione i nie są niesprawiedliwe. Natomiast ustawa o świadczeniu pieniężnym przyjęła kryterium, iż uprawnienie do świadczenia przysługuje tylko tym osobom, które w okresie podlegania presjom były obywatelami polskimi, co nie narusza tych zasad. Świadczenie pieniężne przysługujące za pracę przymusową jest przywilejem o charakterze rekompensacyjnym przyznanym określonej kategorii osób, który wynika wyłącznie z ustawy, a nie z Konstytucji (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 czerwca 1998 r., sygn. akt Ts 71/98).

Po piąte, chybiony jest także zarzut nie zastosowania przez Sąd pierwszej instancji art. 446¹ k.c. w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka oraz art. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży. Wynika to z tego, iż ta ostatnia ustawa reguluje status prawny płodu oraz granice ochrony dóbr płodu oraz przede wszystkim jego zdrowia i życia. Ponadto odrębne przepisy mogą dopuszczać możliwość nabywania przez nasciturusa oznaczonych praw np. art. 927 § 2 k.c. stanowi, że dziecko poczęte może być podmiotem praw wynikających ze spadku, czy przepis art. 446¹ k.c., który stanowi, że z dniem urodzenia dziecko może żądać naprawienia szkód doznanych przed urodzeniem. Ponadto doktryna dość zgodnie dopuszcza również możliwość warunkowego stania się podmiotem praw przez nasciturusa w zakresach, wykraczających poza te, które wynikają

wprost z przepisów szczególnych. Natomiast nie jest możliwe, biorąc pod uwagę przepisy dotyczące obywatelstwa polskiego jego nabycie przez dziecko poczęte, przed jego urodzeniem, pod warunkiem że dziecko urodzi się żywe.

Po szóste, z tych względów Naczelny Sąd Administracyjny w składzie orzekającym podziela także stanowisko zawarte w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 października 2006 r. sygn. akt II OSK 1013/06, Lex Nr 289283. Wynika z niego podstawowa teza, że żadna wykładnia przepisów cyt. ustawy o świadczeniu pieniężnym nie może prowadzić do takiego rezultatu, że dziecko urodzone w okresie deportacji matki jest "osobą podlegającą represji jako istota ludzka od chwili poczęcia i jest uprawnione do świadczenia pieniężnego, bez względu na okres, jaki upłynął od jego urodzenia do zakończenia deportacji, natomiast matka dziecka, jeżeli okres jej deportacji do pracy przymusowej był krótszy niż 6 miesięcy, nie byłaby uprawniona do tego świadczenia".

Dlatego też Naczelny Sąd Administracyjny, na podstawie art. 184 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.) orzekł jak w sentencji i oddalił skargę kasacyjną.